

Karlstads Hemblygdsblad

ÄRGÅNG 21 NUMMER 4

NOVEMBER 2014

Första julskyltningen för 60 år sedan inföll söndagen den 5 dec 1954. Trots regnet kom många ut för att se vad som fanns att önska sig i julklapp. En av pålsaffärerna hade uppstoppade djur i sitt skyltfönster. Där fanns ett stort älghuvud, en räv, mink, hare och mycket annat. Bland barnen var filmerna med Musse Pigg och Kalle Anka populära, som visades hos Polyfoto, på en stor duk högt upp på fasaden vid Herrgårdsgatan där flera hundra barn och vuxna hade samlats. Även leksaksaffärerna drog till sig stora skaror beundrare. På bilden är det modelljärnvägen hos Järn-Huzell, där många står och drömer om att tomten skall komma hem med på Julafton.

Den första av de tre julsyltningssöndagarna avslutades med en adventskonsert i Betlehems kyrkan. Med Herman Holmgren och Torbjörn Widell.

VF Arkivbild: Nils Almgren

Program 2014

Klaraborgsträffarna

Tisdagen den 9/12 kl. 16.00

Torben Tildeberg visar flygfoton, både rörliga och stillbilder

Julmarknaden

Välkomna till årets julmarknad i Mariebergsskogen

Lördagen den 6 december och söndagen den 7 december

kl 11.00-17.00 båda dagarna

I år har vi stort barnlotteri

Entré: Vuxna över 18 år 40:-

Adventsgudstjänst 14 december

i Acksjöns kapell kl 11.00

Kerstin Traulsen präst i Vikenkyrkan

Kyrkkaffe i Gammelgården.

Studiebesök Travbanan

Måndagen 15 december kl 11.00

Samling utanför huvudentrén till travbanan

Patrik Sandin och Per Olof Rohm berättar om travbanan förr och nu

Lunchtravet börjar med första start 12.20 för den som vill stanna och se travloppen

Restaurangen serverar julbord för 195:-

Julklappstips!

Våra stadsdelsböcker som är en populär och uppskattad julklapp

Finns att köpa hos bokhandlarna och från Hembygdsföreningen

**Du som inte har lämnat din E-postadress maila den till vår adress
kansliet@karlstadshembygd.se**

Spara sidan. Nästa nummer i februari.
--

Ordföranden har ordet

Helt fantastiskt att ett 60-tal medlemmar kom till vårt höstmöte den 23 okt trots ett uruselt, regnigt ruskväder och ett helt bedrövt "väglag" vid Tingvallakyrkan. Detta gläder mig som ordförande och gav en vink om att intresset för vår förening är stort. Ett varmt tack!

Nu lackar det mot jul och vårt arbete med julmarknaden i Mariebergsskogen är inne i slutskedet. Gammelgårdsgruppen har som vanligt gjort ett otroligt arbete för att få fram alster till vår julförsäljning. Hoppas att så många som möjligt tar sig tid till ett besök den 6 – 7 dec /Se annons sid 2/ samt även adventsgudstjänsten i Acksjöns kapell den 14 dec kl. 11.00 med efterföljande kyrkkaffe i Gammelgården.

Som jag nämnde på höstmötet hinner vi inte ge ut någon stadsdelsbok i höst – men Sommarro- och Kroppkärrs-cirklarna jobbar hårt för utgivning i början av nästa år. Önskar dem lycka till med detta arbete!

Vi har under hösten deltagit på bokmässan på CCC den 31/10 – 1/11 som gav oss god PR och ett mycket stort intresse visades för vår förening med ett antal nya medlemmar som följde.

Jag vill tacka Er alla för föreningsåret som gått och hoppas att vi skall få ett lika bra och intressant år 2015.

Önskar ER en riktigt GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR!

Carl-Göran Tollesby

Till sist

Kal möter sin gode vän Ossborn vid Järntorget.

Kal Du kan la titta upp och skåla in det nya året.

Ossborn- Det nya året? Men då ä ju bara Lucia!

Kal- Ja vesst – men Du behöver la inte gå med detsamma.

Krönika

Jag ska berätta om en resa till Kroatien. Avresa i september detta år. Vi var fyra par som hade hyrt en segelbåt. Började med att jag fick infektion i hörselgången tre dagar före avfärd. Svullen ända ut på kinden hamnade jag på vårdcentralen som nästa dag remitterade mig per fax till öronmottagningen. En halvtimme efter att faxet anlänt så ringer man och frågar om jag kan komma – nu. Självklart är ordet och jag förstod på läkarens kroppsspråk och samtal med andra att detta var inget att leka med. Var beredd på nådastöten – du kan inte åka.

Återbesök nästa dag som var fredag, flyget skulle gå på lördag från Landvetter. Efter att jag berättat att med ombord fanns både sköterska och barnmorska, så skulle jag få åka om dom höll koll på febern och infektionen. Med badförbud och droppar samt tabletter åkte vi mot flygplatsen fredag em. På kvällen i höjd med Åmål ringde min mobil, akutläkare på öron presenterade sig. Nu jäklar tänkte jag – är det kört. Vi har funderat lite grann, sa läkaren, och tycker att du ska ha en annan medicin. In på apoteket i Åmål där fanns receptet och resan kunde fortsätta.

Jag blir nästan rörd när jag tänker på vilken vård och omsorg jag fick – tack o tack. Kan berätta att jag inte fick någon användning av barnmorskan men däremot sköterskan och Mirjam som skötte droppandet. Kan också nämna att det finns andra sätt att svalka sig på än att bada i Adriatiska havet.

Hur gick det då med seglingen. Alla ombord har båt så det var inga problem. Vi hann inte heller bli ovänner möjligtvis grymtades det när jag inte hörde, själv tyckte jag det var ganska skönt ibland.

Hans Erwald

Anelia Fernqvist tänder första adventsljuset

Advent, Advent, Advent!

”Advent, Advent”, så börjar en adventssång som jag lärde mig, när jag var liten och gick i kyrkans barntimma. Vi sjöng den när vi tände adventsljusen på vår adventskrans.

Där jag är uppväxt, används runda kransar utav granris, som man ställer fyra ljus på. Fyra röda band håller granriset på plats. Dessa knyts i mitten till en rosett, så att man kan hänga kransen i taket.

Ni undrar kanske vem jag är och varifrån jag kommer? Jag heter Kristina Traulsen och arbetar sedan oktober 2014 som präst i Vikenkyrkan. Jag prästvigdes januari 2012 och har jobbat i Karlstads Domkyrkoförsamling sedan dess.

Sedan nio år tillbaka bor vi i Sverige och sedan dess blandar vi i min familj tyska och svenska traditioner. Vi tycker det är väldigt berikande att man kan få ta del av olika traditioner och seder. Det finns skillnader men också väldigt många likheter.

En likhet är till exempel stressen i advent och jultiden. Här och där stressar vi så otroligt mycket under de fyra veckorna inför jul. Allt ska fixas, städas, inhandlas och pyntas. Det är så viktigt att allt blir rätt. För det behöver vi för att komma in i rätt stämning. Eller hur? Julstämning! Vad är det egentligen? Är det julgrans- och pepparkaksdoft, änglar, skinka och tomten?

Allt detta hör till, men vad händer om det saknas något av detta? Eller om det saknas någon?

Kan det då bli en riktig jul? Att sakna någon kan kännas väldigt tungt just på jul. Jul är en glädjefest, men finns det där också plats för sorgens tårar?

Jag vill önska er, att adventstiden kan bli till en tid för stillhet. Inte för den tomma och nertryckande stillheten utan för den öppna. För den stillheten som är öppen för Guds ankomst. För det är just det advent betyder. Ankomst.

Ljusen som vi tänder på vår krans eller adventsljusstake kan vara ett tecken för Jesus som är vårt livs ljus. Ett tecken för hoppet på Guds kärlek och närhet, inte bara i livet utan också efter det. Så kan det på varje adventssöndag bli ljusare och ljusare med varje ljus vi tänder.

Jul, det är inte bara en tid för glädje och julklappar, det finns också utrymme för sorgens tårar. Julen är en fest där vi egentligen bara behöver tillåta oss att bli berörd av kärleken. Då blir det en riktigt jul.

Jesu liv börjar som ett barn i krubban, som är gjord utav trä. Jesu liv slutar på korset som också är gjort av trä. Att detta hör ihop är vi kanske inte alltid så medvetna om. Gud skickar sin son för att vara oss nära. Nära i allt, i livet och i döden.

Jag vill önska oss alla en adventstid med tid för just den öppna stillheten, där vi gör oss beredda på Jesu ankomst så att vi kan fira Guds närhet och kärlek i både i sorg och i glädje.

Jag vill önska oss alla en julfest som vi kan uppleva som en stilla och helig natt och att vi kan instämma i versernas avslutning: ”Kristus till jorden är kommen, oss är en Frälsare född.”

En välsignad advents- och jultid!

Kerstin Traulsen präst i Vikenkyrkan

Olga Lanner (1884-1961)

Olga Lanner i sin ateljé i Stockholm 1960. Foto: Lennart Edlind

Silversmed, skulptör, bildkonstnär. Född i Karlstad, dotter till grosshandlare Axel Mauritz Lanner och Lina Andersson, boende på tomt nr 50 V:a Torggatan (nuvarande restaurant Munkenhuset). Vid denna tid fanns Hotell Carlstad i huset. Olga flyttar tidigt från Karlstad och hamnar efter en kort sejour i Arvika i Stockholm. Där utbildar hon sig vid Tekniska skolan under åren 1903-06. Därefter studieresor till Tyskland, Italien och Frankrike.

Olga blir under studietiden fascinerad framförallt av metaller och då i synnerhet silver. År 1909 deltog hon i Stockholmsutställningen, som vid den tiden i första hand presenterade jugend som stilideal. Hon ansågs då tillhöra de skickligaste yngre silversmederna tillsammans med Jacob Ängman (1876-1942) och John Färngren (1884-1960). Silvrets formspråk var uppenbarligen något som passade Olga. I Nationalmuseums ägo finns en mycket elegant "Mockaservis" från år 1917.

Under perioden 1914-18 driver hon verktygsateljén "Smideskonst" på Mäster Samuelsgatan i Stockholm. Under vissa

perioder kunde hon ha ända upp till 30 personer anställda i sin ateljé. Under denna tid utförde hon offentliga och privata beställningsverk till bl a kyrkor och större företag. 1918 läggs ateljén ner och Olga fortsätter ensam sin konstnärssamhet.

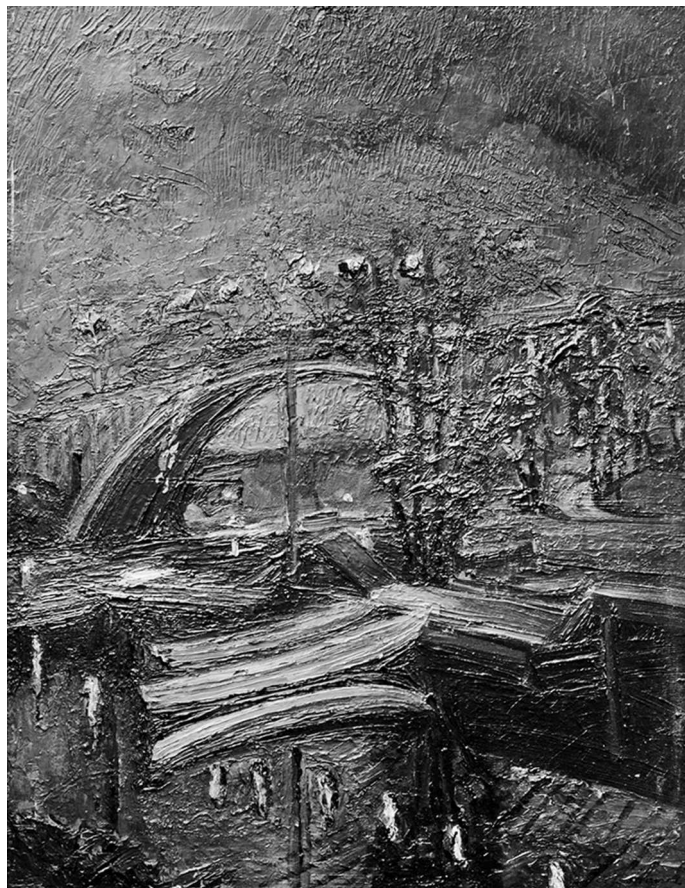
När hon blivit ensam börjar hon mer och mer ägna sig åt måleriet. Hon deltar i flera samlingsutställningar under 1930-talet. Den första separatutställningen kom 1938 på Konstnärshuset i Stockholm. Vid den utställningen fick Olga mycket beröm för sina målningar. Emellertid hade hon under slutet av 1930-talet börjat utveckla reumatism, som påverkade fingrarna. När så en brand utbröt i hennes

ateljé 1945, som bl.a totalförstörde den nästan helt färdiga ryttarstatyeten "Stenbocks Kurir", valde Olga att lägga ner verksamheten.

Olga gick ogift igenom hela livet. Hon avlider i Stockholm 1961. Vad kan man då säga om Olga Lanners konstnärskap. Jo, som silversmed fick hon under sin ungdom tidigt 1900-tal mycket uppmärksamhet. Verk av henne, sparsamt förekommande, dyker då och då upp på kvalitetsauktioner hos de stora auktionsverken i Stockholm. Även skulpturer av hennes hand är eftertraktade. Där emot synes måleriet ej vara föremål för något större intresse och betingar inget större värde. I Värmland och Karlstad verkar hon vara praktiskt taget okänd och så vitt bekant har exempelvis Värmlands Museum ej presenterat hennes konstnärskap i någon utställning.

Arne Söderberg.

Kväll vid Bergsbron i Stockholm

Minne från krigsåren

Vi har säkert alla olika mer eller mindre dramatiska händelser och episoder som vi varit med om under våra liv. En del passerar utan någon närmare eftertanke men så finns några som man efter många år frågar sig. Hur kunde det ske och varför?

Min berättelse är en sådan händelse som inträffade 1943 eller -44, Våra grannländer var ockuperade av tyskarna och vi hade ransoneringskort på praktiskt taget alla varor.

Jag är född 1932 och uppväxt på Orrholmen, som då ägdes av Trävaru AB. N. Chr. Jensen som också var ägare till Bergholmens sågverk och Orrholmens hyvleri. De som bodde på Orrholmen men hade sin arbetsplats på Bergholmen rodde dagligen fram och tillbaka över älven i stora tjärade ekor, "färjekor", som rymde 8-10 personer, så promenerade de på en brädgång ut till Bergholmen.

Jag hade förmånen att bo i "nybyggninga" tre fyrkantiga hus för fyra familjer längst söder ut mot älven. Två hus var murade och det sista var ett rödfärgat trähus. Vi hade lägenheten på andra våningen i mittenhuset och min bästa kompis Sven Sandh i trähuset, vi var lika gamla och hade mycket gemensamt.

På andra sidan vägen låg disponentbostaden, en stor herrgårdslignande byggnad med tre våningar och med en stor trädgård bakom en häck av hacktorn. På första våningen bodde kamreren, på andra våningen disponenten och högst upp hade Peder Jensen, son till N. Chr. Jensen, sin ateljé. Han var konstnär inom kyrkokonst, han var även en stor kännare av fåglar och hade ett flertal uppstoppade men

Jag, på trappan till vårt hus

framför allt en imponerande samling av fågelägg.

Svens pappa hade hand om vedhållningen i disponentvillan och såg till att det alltid fanns ved inne. Sven och jag hjälpte rätt ofta till i vedskjulet och eftersom vi var unga fick vi bära upp veden till Peder, det gjorde vi gärna för att få del av hans kunskaper om fåglar och deras ägg. Lärdomar som jag än idag har nytta av.

En vårdag talade Peder om att folk som bor i kustnära länder använder fågelägg i matlagningen och eftersom det fanns så många måsfåglar som häckade i timmerdammen vid Bergholmen kunde vi samla in ägg till honom. Han instruerade oss att vi skulle ta ägg ur bon med två ägg eftersom måsarna lägger tre ägg innan de börjar ruva, på så sätt var äggen färska, Det var säkrast att vara med i tid för efter ca. två veckor var det för sent.

Vi var ofta vid dammen och hoppade på stockarna, farligt men roligt, men bara på söndagar när det inte var någon verksamhet vid sågen. Det talade vi om för Peder men han sa, säg att jag har skickat er och tala om varför. När vi blev stoppade talade vi om vad Peder hade hälsat och då fick vi passera under förutsättning att vi var försiktiga. Några brädgårdsarbetare var också villiga att prova måsägg och lovade oss betalning om det föll till belåtenhet. Snart hade vi fullt upp med att plocka ägg och blev mycket populära bland Orrholmens tanter.

Vi såg ofta många prämar och båtar som låg och lastade längst ut på den långa bryggan som sträckte sig långt ut mot Tynäs. En dag såg vi en Dansk skuta som låg och lasta vid bryggan. Skutan låg förtojld längst ut på bryggan med fyra kanske fem besättningsmän och fyra beväpnade tyskar. Svenska sågverksarbetare drog ut en lastad tralla med virke till cirka mitten på

bryggan och gick tillbaka. (Trallan var en liten vagn på fyra hjul som drogs på utlagd järnvägsräls). Danskarna hämtade trallan, bevakade av de beväpnade soldaterna och lastade av virket på skutan och drog den tomma trallan tillbaka till utgångspunkten. Så pågick det tills skutan var lastad och lämnade Bergholmen.

Den här trafiken återkom regelbundet hela sommaren och svenskar och danskar lärde säkert känna varandra även om de inte, med tanke på tyskarna, kunde föra några ingående samtal. Genom rop och gester förvissade de sig om att danskarna hade cigaretter. Även tobak var ransonerad och eftertraktad, danskarna saknade kakao. Det var här Sven och jag kom in i bilden. Eftersom vi var kända och gick mer eller mindre fritt omkring fick vi frågan om vi kunde utföra byteshandeln, givetvis skulle vi få betalt för tjänsten.

Det skulle vara enkelt att visitera oss eftersom vi endast var klädda i gymnastikbyxor och gymnastikskor. Vi fick ett antal kakaopaket och följde med samtidigt som den avlastade trallan hämtades och fortsatte ensamma till skutan där vi togs emot av de tyska soldaterna som kontrollerade oss och kakaopaketerna, så fick vi tillåtelse att lämna över vårt och fick cigaretter istället. Vi återvände lugnt till mycket nöjda sågverksarbetare. Den här trafiken återkom ett antal gånger under sommaren och var alltid lika spännande utan att reflektera över vad som kunde ha skett.

Hur kunde det ske och hur kunde beväpnade tyska soldater passera genom Göteborg, Göta älv, över Vänern till Bergholmen och tillbaka. Frågor som aldrig blir besvarade.

Text :Lars Gustafsson

Foto: privat och VF arkiv 1952.

Nils Almgren

Ovan tv. huset där jag bodde. Th. "Gubben" Gräas och hans hustru. Bilden under sitter Ingalill Gräas och Birgit Bäckman paret i bakgrunden okända. Nederst, en vy tagen från norr.

Gunnar Thuresson berättade

Någon gång under hösten 1995 hade jag i mitt arbete kontakt med författaren, tonsättaren och visdiktaren Gunnar Thuresson. Av någon anledning kom vi att tala om Ruben Nilsson, mannen som skrivit "Vanvördiga Visor". Gunnar Thuresson berättade då att det är han som är greven i dikten "Trubaduren".

På 1930-talet bodde Gunnar Thuresson i Stockholm och en syster till honom i Hagalund i Solna. Vid ett tillfälle skulle Gunnar Thuresson sammanföra den ditintills tämligen okände plåtslagaren och trubaduren Ruben Nilsson med Nils Ferlin. Det hela resulterade i att Gunnar T och Ruben N blev mycket goda vänner och umgicks flitigt. Ofta träffades de hemma hos systemen i Hagalund.

Vi denna tid hade Gunnar Thuresson ett uppdrag där han ofta

fick ta strid. Han beklagade sig till och från för systemen och för Ruben Nilsson.

Vid ett besök i Gamla Sta'n köpte Gunnar Thuresson ett sidenband han ansåg lämpligt att fästa vid sin luta. Nästa gång han besökte sin syster, som Ruben Nilsson sedan en tid kallade grevinnan, tog han lutan med sig och bad systemen sy på bandet. Under besöket dök Ruben Nilsson upp. Gunnar Thuresson säger då: "Stöter du på min syster din narr, sticker jag svärdet i dig".

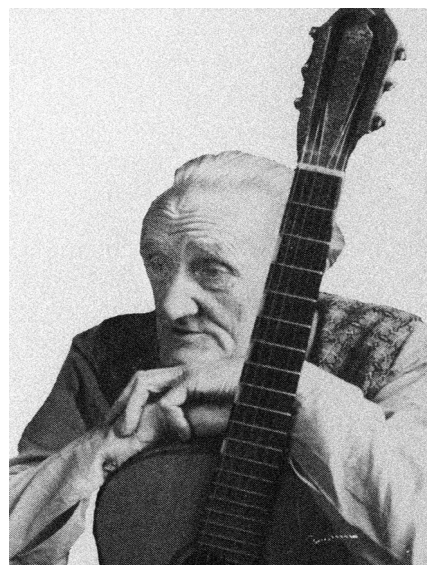
Ruben Nilsson tyckte om sidenbandet och när det visade sig att bandet räckte till såväl Gunnar Thuressons luta som Ruben Nilsson gitarr fick Ruben den resterande delen av bandet. Han studerade det noga och frågade retoriskt: "Håller det att hänga sig i? Ja, svarade systemen, men

Gunnar Thuresson 1963

gör det inte i mitt kakelugns-spjäll. Skall du prova så får du gå upp på vinden.

Ett par veckor senare träffades de tre åter. Ruben Nilsson överlämnade dikten "Trubaduren" som Gunnar Thuresson senare tonsatt.

Gunnar Watz

Ruben Nilsson

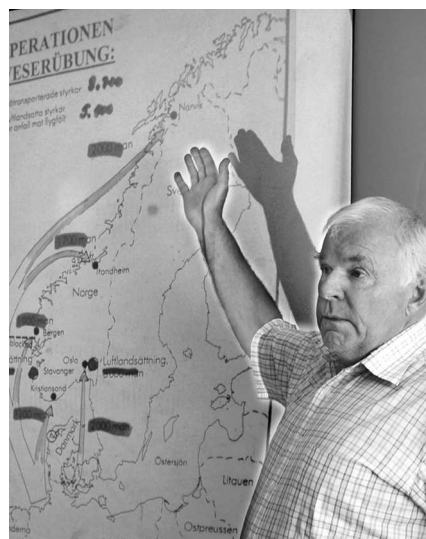
Klaraborgsträffen den 14 oktober med Thomas Lövgren

Thomas Lövgren, pensionerad överstelöjtnant, gav oss denna eftermiddag en högtintressant översikt om hur den tyska krigsmakten förberedde sig på ett angrepp på Sverige under andra världskriget. Efter hand har de ytterst hemliga tyska anfallsstrategierna från krigsutbrottet blivit kända och tydliggjorda och visat hur Sverige, efter att Norge intagits i april 1940, skulle bli nästa "byte" på vår skandinaviska halvö. Ett bevis på att Sverige var helt oförberett på att Norge skulle angripas var att två krigsflygfält planeras och anläggs i Värmland från våren 1939. Syftet var strategisk placering i förhållande till troliga stridsområden.. Den bedömningen blev alltså fel. Lövgren visade med kartskisser på de inmarschriktningar som tyskarna planerat och som hade sträckningar in i och genom

Värmland och Dalarna. Den permittent- och godsflyttning som Tyskland snart utverkade från Sveriges Regering på landets järnvägsnät under krigsåren fick en numerär omfattning av tyskt manskap på ett par miljoner man. En eftergift som var och kommer att förbli diskuterad. Men var fanns alternativet? Varför det tänkta anfallet på Sverige inte sattes in kunde bland annat ha varit att tillgången på tyskt flyg numerärt var mindre än vad Sverige hade. Vi fick också höra om hur stridsvagnshindren s.k. "spanska rytta-re" som vi uppförde på många platser inte höll måttet om de byggdes av huggen sten. Den visade sig bli pulveriserad av stridsvagnseld. Därför uppfördes många i armerad betong och i tredubbla rader och hade god förmåga att få pansarvagnar att få bandkrängning eller att välta.

I vårt värmländska landskap finns en del av dessa försvarslinjer kvar som de synliga element minnande oss tiden för andra världskriget 1939-1945.

imponerade var vi av den redovisning som gavs med bilder/skisser och med Thomas kraftfulla och behagliga stämma, som gick fram till oss alla.

Thomas Lövgren avtackades förstås med varm applåd och två böcker.

Text: Karl Axel Hjerdt

Bild: Lennart Fernqvist

Känner du din stad?

Vid vilka kyrkor kan du se de här Klockstaplarna? Svar på sid. 15

Många medlemmar trotsade ett regnigt och blåsigt ruskväder och kom till höstmötet

Torsdagen den 23 oktober hade medlemmarna kallats till höstmöte i Tingvallakyrkans lokaler. Ca 60 personer hade hörsammat kallelsen

Ordföranden Carl-Göran Tollesby hälsade oss välkomna och innan han förklarade mötet öppnat värdade han till alla som har dator men inte meddelat sin e-postadress att snarast göra detta.

Carl-Göran redogjorde därefter för de verksamheter som förevarit sedan föregående möte:

Den 27 maj gjorde vi en vårresa till Sundborn och Carl Larssons hem.

Arbetet i studiecirkelarna fortskrider och en träff med cirkelledarna är planerad.

Någon ny stadsdelsbok kommer med all sannolikhet inte att ge ut i höst.

Föreningen har sökt bidrag ur Helmfonden och hos Karlstads kommun.

Gammelgården i Mariebergsskogen har under sommaren besökts av ca 400 personer. Många av dessa är utländska turister såsom tyskar, holländare och norrmän. Intresset från dessa turister är ofta stort beträffande rökstugan och den speciella kultur som finnvandringen medförde. Informationsmaterial på engelska och tyska är önskvärd och detta har framförts till ledningen för Mariebergsskogen.

Årets julmarknad kommer att äga rum 6-7 december och sedvanlig adventsgudstjänst i Acksjöns kapell med efterföljande kyrkkaffe den 14 december.

Lennart Fernqvist efterlyste artiklar till "Bladet". Har du något att berätta, kontakta

Vår ordförande Carl-Göran Tollesby säljer lotter

Lennart!

Medlemsantalet har under året minskat något och uppgår den 23 oktober till ca 490.

Kassören Kim Björklund redogjorde för vår ekonomiska situation som får bedömas vara god. De samlade tillgångarna uppgår till 313261 kr varav bokfonden utgör 135439 kr.

Ordföranden meddelade att hanteringen av kontanta medel har blivit komplicerad och avgifter för utflykter och resor från och med nu kommer att ske via inbetalningskort.

Programmet för "Klaraborgsträffarna" är klart för hösten och finns att läsa i "Bladet".

Arkivgruppen fortsätter sitt

arbete som tidigare. En del av materialet har under sommaren varit tillgängligt i Gammelgården.

Bildgruppen har ca 1000 bilder utlagda på nätet.

Värmlands Idrotthistoriska Sällskap har kontaktat Värmlands Hembygdsförbund och efterhört möjligheterna till utbyte och samarbete.

Vice ordföranden Karl-Axel Hjert meddelade att arbetet i Framtidsrådet går trögt.

Därefter förklarades ordet fritt.

Karl-Axel Hjert föreslog att vid ett kommande möte frågesport skall arrangeras

med frågor om Karlstad.

Kaffe serverades och till detta uppträdde trubaduren Bertil Engh, ovan: med ett mycket uppskattat program. Bertil Engh sjöng Taube, Ferlin, Fröding och Sven-Ingvars och avslutade med

”Oh, Sole Mio” som ett bejuvlat extranummer.

Kommunens nya kultursekreterare Birgitta Collvin till vänster: hade varit på tjänsteresa. Trots att hon var kraftigt försenad och närmast genomblöt till följd av det urusla vädret gjorde hon sig besväret att helt kort besöka oss och som hastigt presentera sig. Besöket var uppskattat.

Dragning på lotteriet verkställdes.

Som intet mer förekom förklarade ordföranden mötet avslutat och med en förhoppning att vi alla ses på julmarknaden.

Text: Gunnar Watz

Foto: Lennart Fernqvist

Nedan: Kim Björklund, Inger Falk Andersson och Margit Eklund främst.

Kulturarvsdagen 2014 hade temat i krigens spår

I krigens spår hade Nors Hembygdsförening mycket att visa och berätta om.

Hasse Abrahamsson visade filmen och berättade om cellulsfabriken Rayon. Tack vare Vålbergsbon Ivar Andersson och Kommunen, fick de KF att tillsammans med 166 andra textiltillföretag, bygga fabriken i Vålberg 1941. Då man under kriget inte kunde importera bomull byggdes fabriken för att ha en inhemsk tillverkning av cellull för rayonsilke till textilier och cord till bildäck.

KF kom att bli hälftenägare av fabriken, där produktionen kom igång 1943.

Tanken var att lägga ned fabriken efter kriget, men Rayons produkter var så efterfrågade att tillverkningen fortsatte och under 1950 och 60 talet hade man omkring 1500 anställda och exporterade till 82 länder över hela jordklotet.

När nylon i kläder och corden i bildäcken försvann kom hygienprodukter att ta över, där man också blev ett världsledande företag.

Svenska Rayons 60-åriga brokiga

och turbulenta historia slutade med konkurs 2004. Refaat El Sayed var då ägare och hans brokiga historia skall jag inte berätta om här. En grupp entusiaster som Hasse Abrahamsson, Hans Duenzing, Kenneth Bryntesson, Alf Wik, Per Hermansson. Lars Albin Johansson och Carl Axel Söderlund har byggt upp ett mycket fint och sevärt industrimuseum i gamla ICA och Konsumbutikerna i Älvenäs. Där finns många föremål, bilder och berättelser från både fabriken och samhället som växte upp på några år, under det kalla kriget. Och är väl värt ett besök.

Under vintersäsongen försöker man ha öppet varje lördag kl. 11-14. Men det kan variera, så kontakta Kenneth Bryntesson 0738332729, Per Hermansson 0705536528 eller Alf Wik 0708806667 för information.

Hembygdsföreningen i Nor hade ju också Trossnäs fält att visa. Där berättade Janne Bondesson om Värmlands Fältjägare och Värmlands regemente I 22, som huserade där bland ett hundratal byggnader mellan åren 1834 fram till 1913. Värmlands regemente mar-

Alf Wik och Karl Axel Söderlund med Viskosfiber, där 1,2 miljoner trådar bygger 7,5 cm i diameter.

scherade då till Karlstad. Innan dess hade Fältjägarerna lämnat Trossnäs 1902.

Här har nu hembygdsföreningen anlagt en vandringsled och där finns också en stor modell av hur det såg ut förr, under den aktiva tiden. Informationstavlor och minnesstenar finns också bland de byggnader som står kvar.

Kulturarvsdagens guidning avslutades med ett samkväm i hembygdsgården vid Nors Hagar i södra delen av Trossnäs.

Text och bild: Lennart Fernqvist

Här är gänget som byggt upp Rayonmuseet i Älvenäs och träffas fortfarande varje tisdag då man uppdaterar museet och har sina nostalgitripptar. Från vänster: Karl-Axel Söderlund, Alf Wik, Hasse Abrahamsson, Kenneth Bryntesson, Hans Duenzing, Lars Albin Johansson och Per Hermansson.

Sjukvård i skottlinjen

är en fotoutställning som Röda Korset visade på Brigadmuseet i Karlstad.

Den är en del i den internationella kampanjen "Health Care In Danger". Utställningen handlar om vårdgivares och vårdtagares problem i en väpnad konflikt och vilka regler som gäller i krig.

Vid invigningen tackade landshövdingen Kenneth Johansson Röda Korset, Brigadmuseet och Folkuniversitetet för deras fina och betydelsefulla insatser. Klipp-te sedan av bandet och förklarade utställningen öppnad.

Monika Jansson från Röda Korsets Folkkrättsgrupp i Karlstad, berättade om vilka svårigheter som hjälp-arbetare kan möta i ett krig. Även Bo Hermansson vice ordförande i Svenska Röda Korset, redovisade en del av de erfarenheter man har

Till utställningen på Brigadmuseet hade man lyckats få låna en av de vita bussarna. Bo Fröberg berättade hur man hämtade och transporterade fångar från koncentrationslägren, tack vare Folke Bernadottes insatser under andra världskriget.

från slagfälten runt om i världen.

Brigadmuseets intendent Björn Tomtlund var mycket nöjd med

utställningen, där man också kunde visa upp en av de fyra vita bussarna som finns kvar i Sverige.

Röda Korsets Monika Jansson berättar om hjälparbetet i krig.

Text och bild: Lennart Fernqvist

I krigens spår på Brattforsheden

Till krigsflygfält 16 på Brattforsheden strömmade ett stort antal besökare till under dagen. Flygfältet färdigställdes 1940 och har nu restaurerats så nära ursprungsskick som möjligt. Besökarna kunde vandra runt bland skyttevärn, nästen och baracker som innehåller tidstypisk möblering, utrustning och utställningar. Även en hel del fordon, luftvärnskanoner och annan krigsmateriel hade ställt ut till

beskådande. Medlemmar från Riksförbundet Sveriges Militärhistoriska föreningar spelade också upp ett skådespel i tidsenliga uniformer som skildrade "Operation Polarräv", ett tänkt tyskt överfall vid Töcksfors under beredskapsåren. I luften och på marken visades även flera flygplan från 1940-talet, bl a en DH Tiger Moth och en Boeing Stearman. I en av hangarerna som utvändigt kamouflerats till hölada kunde även en Vigen provsittas av intresserade.

En välrestaurerad DeHavilland DH.82 Tiger Moth från 1934.

*Foto: S-E Alm
Text Hans Olsson*

Karlstad för 60 år sedan

1954 flyttade en grupp skådespelare från Göteborgs stadsteater till Karlstad. Där startade man tillsammans med koreografen och regissören Ellen Bergman den första fasta ensemblen i vår stad. Premiären vid Karlstads Nya Teater blev "Lycko-Pers resa" av Strindberg. Den fick mycket fina recensioner i både lokal och rikspress.

Ensemblen sydde sina dräkter, snickrade och målade sin dekor själva. De fick också hjälp av konstnärerna Gunnar Larsson, Olle och Jörgen Zetterqvist samt Hans Walday. Trots detta tog pengarna slut efter ett år och då man inte fick några ekonomiska stöd var det bara att lägga ner och flytta. Men en av skådespelarna blev kvar. Det var Alva Berggren, som gifte sig med Hans Walday. Hon stannade i Karlstad och arbetade som dramapedagog i våra skolor.

Text Lennart Fernqvist

Foto: Nils Almgren

Ovan: Kostymrepetition av Lycko Pers resa, fr.v Ellen Bergman, Gunilla Åkerrén, Liggande Lycko Per Alf Nilsson, stående Bror Fohlin och Jan von Zweigbergk.

Nedan: tänder Alva Berggren (Walday) ett ljus för en lyckosam premiär.

Franskt på Grand Hotell 1954

Miss Sverige och fyra franska stjärnmannekänger från "Miss Elegance de Paris" visade senaste svenska och franska modet från Modehuset Gasell och Nordiska Hatt och Pälsvaruaffären på Grand Hotell i Karlstad.

VF arkiv Foto: Nils Almgren

Svar på frågebilderna från sidan 9.

1. Kronoparken
2. Herrhagen
3. Norrstrand

Avsändare:

Karlstads Hembygdsförening

Treffenbergsvägen 4

652 29 Karlstad

B FÖRENINGSS
BREV

Tfn: 054-15 16 40

Medlemsavgiften 160 kr per år

Tillkommer 40 kr för familjemedlem

Plusgiro: 86 28 79-4

Organisationsnr: 873202-1954

Ansvarig utgivare Carl-Göran Tollesby

Karlstads Hembygdsförening

Tryckt hos One-digitaltryck Karlstad

Karlstads Hembygdsförenings styrelse vald 2014

Ordförande	Carl-Göran Tollesby	054-10 05 30
V ordförande	Karl-Axel Hjerdt	054-83 04 35
Sekreterare	Gunnar Johansson	054-18 50 35
Kassör	Kim Björklund	054-83 43 95
Övriga styrelseledamöter		
	Lennart Fernqvist	054-56 83 05
	Ralph Nilsson	054-15 93 15
	Sverre Nyrén	054-56 84 74
	Arne Söderberg	054-52 47 81
	Lennart Warolin	070-494 14 15
	Berit Watz	054-52 40 60
Suppleanter		
	Karl-Fredrik Dahlström	054-56 68 10
	Anna-Lena Wallin	054-21 42 55
Adjungerad		
	Sören Johnsson	054-18 30 53

Studiecirklar och ledare:

Färjestad	Lennart Warolin	070-494 14 15
Kroppkärr/Lorensberg	Inger Falk-Andersson	054-18 41 36
Kvarnberget	Gunnar Engstrand	054-56 17 95
Norrstrand	Sören Johnsson	054-18 30 53
Romstad	Lennart Fernqvist	054-56 83 05
Sommaro	Bengt-Olof Lysell	054-18 91 56
	Bengt Mollstedt	054-84 51 61
Sjöstad	Birgitta Elfving	073-839 16 84
	Jan-Erik Bothén	0550-8 07 73
Strand	Hans Bergström	054 21 02 53
Sundsta	Per-Åke Fredriksson	054-56 26 11
Arbetsgrupper		
Gammelgården	Tel.svarare	054-15 16 40
Arkivgruppen	Kerstin Sundelöf	054-18 85 67
	Birgitta Rosén	054-82 28 07
	Margaretha Widstrand	054-18 88 30
	Miriam Hanning	054-85 00 90
	Kerstin Fröding-Brutus	054-15 49 85
Bildgruppen	Karl-Fredrik Dahlström	054-56 88 10
	Lennart Fernqvist	054-56 83 05
	Sören Johnsson	054-18 30 53
	Ralph Nilsson	054-15 93 15
	Sverre Nyrén	054-56 84 74
Redaktionen	Lennart Warolin	070-494 14 15
	Hans Erwald	054-85 00 90
	Lennart Fernqvist	054-56 83 05
	Ralph Nilsson	054-15 93 15
	Kerstin Sundelöf	054-18 85 67
	Lennart Warolin	070-494 14 15

Vår hemsidaadress: www.karlstadshembygd.se

E-post: kansliet@karlstadshembygd.se

Våra historiska bilder ser du på: www.wermlandsbilder.se

Vår nye ordförande i Värmlands Hembygdsförbund

I det senaste numret av Näverluren presenteras och presenterar sig Eskil Johansson. Eskil har under våren övertagit ordförandeklubbans från Karl-Axel Branzell, välkänd som "hövding" i vår Hembygdsförening och därefter i ledningen av Värmlands Hembygdsförbund

Eskil med hemvist på Fageråsens Gård i Ölme har förutom att ha brukat sin gård varit kommunalråd i Kristinehamn, landstingsråd i Värmland och haft ansvarstunga uppdrag också inom EU. Eskil har hälsat att han gärna kommer och gästar oss och berättar om sina tankar om ordförandeuppgiften och tar del av hur vi jobbar utgående från vår "stuga" och vår Gammelgård i Mariebergsskogen.

Varmt välkommen hälsar vi Eskil !

Karl Axel Hjerdt.